

Webinaari tietosuojaliitteistä ja Finnan palvelusopimusuudistuksesta

9.10.2018

Ohjelma

14.00 Webinaarin avaus (Nina Hyvönen)

14.05 Sopimuskommentoinnin prosessi Finnassa, Melindassa ja julkaisuarkistoissa (Maria Virtanen)

14.15 Tietosuojaliitteisiin liittyvät kysymykset (Heli Kautonen, Nina Hyvönen, Maria Virtanen, juridiset asiantuntijat)

15.15 Finnan palvelusopimuksen muutokset (Maria Virtanen, juridiset asiantuntijat)

15.25 Mitä seuraavaksi? (Heli Kautonen)

Kommentoitavat sopimus uudistukset

- Kansalliskirjasto päivittää palvelusopimuksiaan EU:n tietosuoja-asetuksen edellytysten mukaiseksi.
- **Melindan ja julkaisuarkistopalveluiden** palvelusopimukseen lisätään **tietosuojaaliite**.
- **Finnan** palvelusopimuksen **tietosuojaaliite** uudistuu kauttaaltaan.
- Samaan aikaan **koko Finnan palvelusopimus** päivitetään.

Sopimuskommentointi

- **Kommenttikierros** Finnan, Melindan ja julkaisuarkistopalveluiden sopimusuudistuksista **17.9.- 15.10.2018**.
- Palvelukohtaiset verkkolomakkeet kommentointiin.
- Lomakkeet ja kommentoitavat sopimusdokumentit julkaistu kunkin palvelun asiakaswikissä.
- Julkaisuarkistojen kommentointiin osallistuvat palvelun asiakasorganisaatiot.
- Finnassa ja Melindassa kommentointiin osallistuvat palveluissa mukana olevat organisaatiot, mutta myös jatkossa mahdollisesti mukaan tulevat voivat osallistua.

Kuka kommentoi?

Kysymys (Finnasta):

Meillä tietohallinto on allekirjoittanut palvelusopimuksen. Pitäisikö siis nämä muutosviestit kohdentaa organisaatioiden tietohallinnoille?

Vastaus:

Sopimusuudistukset on hyvä käydä **kommentointivaiheessa** läpi organisaation **tietohallinnon ja juristin** kanssa, jos nämä tahot organisaatiosta löytyvät. Kirjaston, arkiston tai museon sopimusyhteyshenkilö toimii välittäjänä. Kommentointiin kannattaa osallistua, vaikka organisaation käytössä ei olisi tietohallinnon tai juristin tukea. **Epäselviä asioita voi kysyä** kommentoinnissa.

Tietosuojaan liittyvät kysymykset

Metatiedoissa olevat henkilötiedot?

1/7

Kysymys julkaisuarkistoista:

Opinnäytetöiden metatietojen tekijätiedot ovat ilmeisesti lain tarkoittamia henkilötietoja. Mitkä velvoitteet siitä seuraavat?

Kysymys Melindasta:

[...] tarkoitetaanko tässä Melindan bibliografisten tietueiden sisältämiä henkilötietoja? Siis kirjoittajien ym. tekijöiden nimiä? Vai mitä tässä yhteydessä tarkoitetaan ”henkilötiedolla”?

Metatiedoissa olevat henkilötiedot

2/7

- Henkilötiedolla tarkoitetaan **kaikkea tunnistettuun tai tunnistettavissa olevaan luonnolliseen henkilöön liittyviä tietoja**. Kaikki tiedot, mitkä metatiedoissa liittyvät siinä mainittuun henkilöön, ovat henkilötietoja.

Metatiedoissa olevat henkilötiedot?

3/7

Jatkokysymys:

Millä perusteella kirjastoilla on oikeus tuottaa metatietoja kokoelmassamme olevasta aineistosta? Voimmeko pitää rekisteriä ”yleisen edun nimissä”?

- Jokainen organisaatio vastaa omissa palveluissa/rekistereissä ylläpitämiensä ja kansallisiin palveluihin tuomiensa (Finna, Melinda, julkaisuarkistot) metatietojen lainmukaisuudesta.
- Mm. KAM-juridiikkaryhmä työstää yhteisiä linjauksia/tulkintoja.

Metatiedoissa olevat henkilötiedot?

4/7

Jatkokysymyksiä:

- *Rekisteriselostus / rekisteri-ilmoitus?*
 - *Informointivelvoite rekisteröitävälle, miten toteutetaan?*
-
- Kysymys on rekisterinpitäjän velvollisuudesta!
 - Jos organisaatio kerää henkilötiedot rekisteröidyltä, tulee organisaation informoida rekisteröityä asetuksen mukaisesti silloin, kun henkilötietoja saadaan.

Metatiedoissa olevat henkilötiedot?

5/7

Jatkokysymys:

Esimerkkitapaus: opinnäytetyö on luetteloitu kirjaston tietokantaan ja muutaman vuoden jälkeen opiskelija on pyytänyt nimensä poistamista tietokannasta. Millä perusteella metatieto poistetaan tai ei poisteta?

- Henkilötietojen käsittelyn oikeusperuste vaikuttaa siihen, tuleeko ”oikeus tulla unohdetuksi” sovellettavaksi.
- On todennäköistä, että kirjastoilla ei ole velvollisuutta poistaa tietoja, koska käsittelyllä lienee hyvä peruste.

Metatiedoissa olevat henkilötiedot?

6/7

Jatkokysymys:

Onko julkisesti esim. internetin kautta saatavilla kirjojen, valokuvien tai muiden aineistojen metatiedoilla (ja niissä olevilla henkilötiedoilla) eri status kuin julkaisemattomilla?

- Henkilötietolainsäädännön näkökulmasta rekisterinpitäjän tulee ilmoittaa rekisteröidylle, mihin tieto siirretään.
- Asiaan vaikuttaa muukin kuin tietosuojalainsäädäntö.

Metatiedoissa olevat henkilötiedot

7/7

- Koska tuotamme kansallisia palveluja (Finna, Melinda, julkaisuarkistot) pitkälti yhdessä, käytännössä ratkaisemme myös asiakkaiden lähettämät tietopyynnöt ja mahdolliset ongelmatilanteet **yhdessä**.

Rekisterinpitäjä/käsittelijä?

Kysymys:

Henkilötietojen rekisterinpitäjän ja henkilötietojen käsittelijän roolit olisi hyvä avata tarkemmin. Milloin kyseessä on "sekä että" -rooli? Milloin kyseessä on yhteisrekisteri?

- Jos osapuolet toimivat yhdessä määrittäessään tarkoitusta ja keinoja, ne ovat yhteisrekisterinpitäjiä.
- Jos osapuolet toimivat ainoastaan osittain yhdessä, asia tulee ratkaista tapauskohtaisesti.

Rekisterinpitäjä/käsittelijä – Melinda

- Kirjastot ja kolmannet osapuolet kuvailevat aineistoja yhteiseen metatietovaranto Melindaan.
- Kirjastoilla on omat tietovarannot, joihin metatietoja siirretään Melindasta.
- Melinda on Kansalliskirjaston rekisteri. Melindaa koskeva sopimus on **useamman rekisterinpitäjän välinen sopimus**.
- Melinda ei ole yhteisrekisteri.

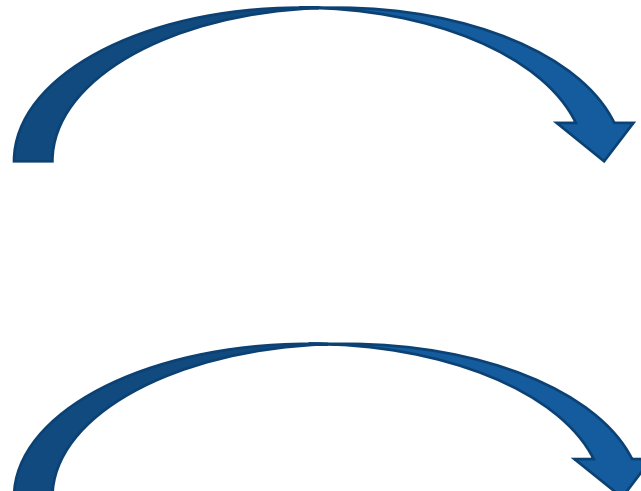
Rekisterinpitäjä/käsittelijä – Finna ja asiakastiedot

Kirjastokortti-kirjautuminen:

- kirjastojärjestelmän asiakasrekisteri
- rekisterinpitäjä: kirjasto

Haka-kirjautuminen

- korkeakoulun tai muun Haka-jäsenen asiakasrekisteri
- rekisterinpitäjä: korkeakoulu tai muu jäsen

Finna

- asiakasrekisteri Finnan tietokannassa
- rekisterinpitäjä: Kansalliskirjasto
- kirjaututtaessa käyttäjästä tallentuvat tiedot: nimi, sähköpostiosoite, kirjastokortin tunnus, PIN-koodi...
- samaan Finna-tiliin voi yhdistää esim. useampia kirjastokortteja, jolloin Finnan asiakasrekisteri sisältää useamman muun rekisterin tietoja käyttäjästä.
- käyttäjän toiminnan seurauksena tallennettavat tiedot: käyttökieli, suosikkilistat, uutuusvahdit, eräpäivämuistutukset, sosiaalinen metadata...

Rekisterinpitäjä/käsittelijä – Finna ja palvelurajapinnat

Kirjastojärjestelmä

- kirjastojärjestelmän asiakasrekisteri
- rekisterinpitäjä: kirjasto

Palvelurajapinta

Käyttäjän Finnan käyttöliittymän kautta antamat tiedot ja tekemät toiminnot

- varaukset, lainojen uusiminen, verkkomaksut, PIN-koodin tai salasanan vaihdot, viestiasetukset...
- tietoja ei tallenneta Finnaan eikä Kansalliskirjasto ole rekisterinpitäjä
- tieto siirtyy kirjastojärjestelmään palvelurajapintoja hyödyntäen

Rekisterinpitäjä/käsittelijä – julkaisuarkistot

- **Esimerkki: Vaasan yliopiston avoin julkaisuarkisto Osuva**
- Vaasan yliopisto on rekisterinpitäjä ja Kansalliskirjasto käsittelijä:
 - Kirjaston julkaisuarkistoon tallentamien aineistojen ja metatietojen sisältämät henkilötiedot.
 - Henkilökunta- ja opiskelijarekisteri, jota kirjasto se hallinnoi omassa taustajärjestelmässään ja josta osa siirretään julkaisuarkistoon käyttäjien tunnistamiseksi.
- Kansalliskirjasto on rekisterinpitäjä:
 - Palvelun käyttäjistä kerätyt lokitiedot.

Muut tietosuojakysymykset

Kysymyksiä, mm.:

- *Rekisteröity on myös kirjailija tai muu tietoaaineiston tuottaja.*
- *Tietosuojailmoitus tulisi lisätä määritelmiin ja avata sen sisältöä.*
- *Museo tallentaa aineetonta kulttuuriperintöä haastattelumateriaalin muodossa. Rinnastetaanko tähän tutkimusaineostoja koskevat määräykset esim. arkistoissa vai onko museoilla erityiskohtelu?*

- Kaikki esitetyt kommentit ja kysymykset otetaan huomioon!
- Kansalliskirjasto julkaisee kaikki vastaukset/perustelut.

Finnan palvelusopimuksen muutokset

Lähtökohdat Finna-sopimuksen päivitykselle

- Määräaikaisista toistaiseksi voimassa oleviin sopimuksiin
- Tietosuojalainsäädännön edellyttämät muutokset
- Liitteiden lisäämismahdollisuuden muutos
- Kuinka pitää sopimus ajan tasalla?
 - sopimuksen päivitys- ja tarkennustarpeet
 - muutostarpeiden ennakointi

Keskeiset muutokset Finna-sopimuksessa

Finnan palvelusopimus (pääsopimus)

- Aiempaa suppeampi
- Tavoite: ei sisällä muutosherkkiä asioita.
- Sama sopimus pohja OKM:n keskitetyn rahoituksen piirissä oleville ja organisaatioille, jotka vastaavat kustannuksistaan itse.

Liitteet

- Enemmän sisältöä liitteissä.
- Osa liitteistä koskee kaikkia Finna-konsortion jäseniä, osa ei.
- Myös liitteet lueteltu liitteessä.
- Tavoite: päivittäminen kohdistuu liitteisiin.

Päivitykset

- Hyväksytään muutossopimuksella
 - perinteinen tai sähköinen allekirjoitus sopijapuolilta.
- Muutokset liitteisiin.

Sopimuksen uudistuneet osat

- Finnan palvelusopimus (pääsopimus) - kaikille sama sopimuspohja
- Liite 1: Finnan palvelusopimuksen liitteet - kaikille sama pohja, liitelista vaihtelee
- Liite 2: Tietosuoja - kaikille sama
- Liite 3: Palvelun kuvaus ja palvelutaso - kaikille sama
- Liite 4: Vapaasti käytettävissä oleva metatieto - kaikille sama
- Liite 5: Linkityspalvelu - OKM:n keskitetyn rahoituksen piirissä olevat korkeakoulukirjastot
- Liite 6: Keskitetty indeksi - konsortion OKM:n keskitetyn rahoituksen piirissä olevat jäsenet, jotka käyttävät PCI:tä
- Liite 7: Palvelun hinnoittelu ja laskutus - muut kuin keskitetyn rahoituksen piirissä olevat
- Liite 8: Valtuutukset - pohja yhteenliittymien käyttöön, *ei mukana kommenttikierroksella*

Finnan pääsopimuksessa muuttuu

- Valinta keskitetyn rahoituksen piiriin kuulumisen perusteella.
- Muutosherkkiä asioita pyritty ennakoimaan (mm. näyttö- ja käyttörajoitetut metatiedot ja aineistot).
- Finna-palveluun osallistumisen tavat päivitetty.
- Sopijapuolten velvoitteet pitkälti palvelukuvaukseen (liite 3).
- Vahinkojen korvaamiseen muutoksia (GDPR).
- Sopimuksen ja liitteiden muuttaminen vain allekirjoitetulla asiakirjalla.
- Lisäys erimielisyyksien ratkaisemisesta.

Kysymys vahinkojen korvaamisesta

Kysymys: Kansalliskirjaston enimmäisvastuu konsortion jäsenelle on 500€. Konsortion jäsenen enimmäisvastuu Kansalliskirjastolle on 5000€. Mihin summat perustuvat, miksi jäsenen vastuu isompi kuin Kansalliskirjaston?

Vastaus: Vastaavat summat ovat käytössä useissa Kansalliskirjaston palveluiden palvelusopimuksissa. Niiden ensisijainen tarkoitus on ehkäistä ei-suotavaa toimintaa. On eri kokoluokan asia vastata yhtä toimijaa vastaan kuin kymmeniä/satoja toimijoita, esim. kaikkia Finna-konsortion jäseniä, vastaan, mistä johtuu ero summien suuruudessa. Jos vahinko on esim. aiheutettu tahallisesti tai törkeällä huolimattomuudella tai jouduttu maksamaan korvausta tietosuojalainsäädännön rikkomisesta johdosta, ei rajoitusta sovelleta.

Finna-sopimuksen liitteitä

- **Palvelukuvaus ja palvelutaso -liite**
 - Yhdistetty nykyisen palvelusopimuksen osapuolten velvoitteiden kuvaukset ja palvelutasoliite.
 - Lukuisia päivityksiä ja tarkennuksia mm. tietoturvavelvoitteet, vastuut Finna-ohjelmiston käytössä, alihankinta.
- **Korkeakoulukirjastot**
 - **Liite linkityspalvelusta (SFX)** täsmennetty koskemaan OKM:n keskitetyn rahoituksen piiriin kuuluvia korkeakoulukirjastoja.
 - Uutena liitteenä **Liite keskitetystä indeksistä (PCI)** osana Finna-palvelua.
- **OKM:n keskitetyn rahoituksen ulkopuolella olevat**
 - **Palvelun hinnoittelu ja laskutus -liite** toistaiseksi voimassa olevassa sopimuksessa.

Mitä seuraavaksi?

- Kansalliskirjasto julkaisee **vastaukset ja perustelut** kaikkiin esitettyihin kysymyksiin ja kommentteihin kommenttikierroksen päätyttyä
- Muokatut Finnan palvelusopimus ja liitteet hyväksyttäväksi Finnan konsortior ryhmässä 16.11.2018.
- Muokatut Melindan ja julkaisuarkistojen tietosuojaliitteet hyväksyttäväksi tiedonhallinnan ohjausryhmässä 28.11.2018.
- Uudet sopimukset 1.1.2019 alkaen.

Kiitos!